

Besedila, ki osvetljujejo NICEJSKI KONCIL 325

Arij, *Pismo Evzebiju Nikomedijskemu*

[...] Da Sin ni nerojen, da nikakor ni del nerojenega, da ni iz neke podstati, ampak je po [Božji] volji in odločitvi začel obstajati pred časi in veki, popolni edinorojeni Bog, nespremenljiv. 5. In preden je bil rojen, ustvarjen, postavljen ali utemeljen, ni obstajal, saj ni bil nerojen. Pregarjajo pa nas, ker pravimo: »Sin ima začetek, Bog pa je brez začetka.« Zaradi tega nas pregarjajo, pa tudi zato, ker pravimo: »Nastal je iz ničesar.« To pa smo dejali zato, ker [Sin] ni del Boga niti ni iz neke podstati. Zaradi tega nas pregarjajo.

Arij in somišljeniki, *Pismo Aleksandru Aleksandrijskemu*

[...] Bog, ki je vzrok vsega, je edini povsem brez začetka, medtem ko Sin, ki je brezčasno rojen iz Očeta, ustvarjen in utemeljen pred veki, ni obstajal, preden je bil rojen. Toda, ker je bil brezčasno rojen pred vsemi, je edini začel obstajati iz edinega Očeta. Ni namreč večer, sovečen ali sonerojen z Očetom, niti ne obstaja skupaj z Očetom, kakor nekateri pravijo zaradi odnosa, ko vpeljujejo dve nerojeni počeli. Nasprotno, Bog kot enota in počelo vsega obstaja pred vsem. Zato obstaja tudi pred Kristusom, kakor smo se tudi naučili od tebe, ko si oznanjal sredi cerkve. 5. Ker ima [Sin] od Boga obstoj, veličastvo, življenje in mu je bilo vse izročeno, je njegovo počelo Bog. Načeluje mu namreč kot njegov Bog in obstaja pred njim.

Če pa izraze »iz njega«, »iz trebuha« in »iz Očeta sem izšel in prišel« nekateri razumejo, kot da je [Sin] istobitnostni del [Očeta] in kot da je izvženost, bo Oče po njihovem sestavljen, deljiv, spremenljiv in telo; in po njihovem bo netelesni Bog utrpeval to, kar po njihovem pripada telesu.

Konstantin, *Pismo Aleksandru in Ariju*

[...] 7. Soglasno si torej drug drugemu podarita odpuščanje in sprejmita, kar vama bom, vajin brat v služenju, pravično svetoval. In kaj svetujem? Takšna vprašanja že na samem začetku ne bi smela biti zastavljena – če pa je vprašanje že izrečeno, se nanj ne sme odgovarjati. 8. Takšna vprašanja, za katera ne obstaja s postavo določena potreba, izhajajo iz brezdelne in nekoristne prepirljivosti. Torej jih moramo, četudi bi se porodila v sklopu vaj iz filozofije, zadržati znotraj svojih misli, ne pa jih prenačljivo razglašati na javnih srečanjih ali jih celo nepremišljeno zaupati ušesom ljudstva. Kajti kdo lahko točno razume in jasno razlaga tako velike in tako zelo težavne stvari? In četudi bi za koga veljalo, da je brez težav zmožen česa takega, kolikšen del ljudi bo prepričal? Ali, kdo bi se mogel posvetiti podrobnostim teh vprašanj, ne da bi tvegala, da bo zdrsnil v nevarno zablodo? Zato se je v takšnih stvareh treba vzdržati besedičenja, da se – ker zaradi slabosti naše narave ne bi zmogli razložiti izpostavljenega ali ker zaradi manj okretnega razuma poslušalci ne bi mogli doumeti natančnega pomena izrečenega – ne bi zgodilo, da bi ljudstvo neizogibno zdrknilo v krivoverstvo ali razkol.

14. Kar zadeva Božjo previdnosti, naj bo torej med vami ena vera, eno razumevanje in eno soglasje o Vsemogočnem. Kar pa med seboj dlakocepate o tako malenkostnih vprašanjih, četudi ne najdete skupnega stališča, je prav, da ostane skrito v mislih, varovano s preudarno nedostopnostjo. Naj izjemnost vzajemnega prijateljstva, vera v resnico, čaščenje Boga in spoštovanje postave ostanejo neomajno med vami. Vrnite se k prijateljstvu in ljubezni med seboj, povrnite celotnemu ljudstvu domače jim vezi, vi sami pa, ko boste očistili svoje duše, ponovno spoznajte drug drugega. Ko opustimo sovraštvo in se vrne sprava, postane namreč prijateljstvo pogosto slajše.

Evzebij Cezarejski, *Konstantinov življenjepis 3*

[...] 5. 3. Ko je izvedel za navedene razmere in videl, da je pismo, poslano v Aleksandrijo, ostalo brez učinka, se je sam pri sebi zbral in izjavil, da je treba začeti nov boj – tokrat proti nevidnemu

sovražniku, ki je vznemirjal Cerkev. **6.** 1. Nato je, kot da bi se postavil na čelo božanski vojski zoper tega sovražnika, sklical ekumenski koncil in s spoštljivimi pismi povabil škofo z vseh koncev, naj se čim prej zberejo. Izvršitev ukaza ni bila enostavna, toda cesarjeva dobra volja je dejavno pripomogla k temu, da se je načrt tudi uresničil: nekaterim je dovolil uporabo javnih prevoznih sredstev, drugim pa je zagotovil zadostno število konj za potovanje. Tudi kraj, ki je bil izbran za koncil – mesto Niceja v Bitiniji, poimenovano po »zmagi« –, je bil povsem primeren za to priložnost. 2. Ko je bil cesarski ukaz razglašen povsod, so vsi z največjo vnemo pohiteli tja, kot bi tekmovali, kdo bo prvi. Gnalo jih je namreč upanje na nekaj dobrega, priložnost za sodelovanje pri udejanjanju miru ter želja po uzrtju nečesa osupljivega ob pogledu na tako velikega cesarja. Ko so se torej vsi zbrali, je postalo očitno, da je to delo samega Boga. Na enem kraju so se namreč zbrali ljudje, ki so bili prej povsem ločeni – ne le po duhu, temveč tudi fizično, glede na dežele, kraje in narode. In eno samo mesto je sprejelo vse skupaj: bilo je mogoče videti veličasten venec svečnikov, kakor da bi bil spleten iz čudovitih cvetov.

[...] **10.** 1. Ko je napočil dan odprtja koncila, na katerem je bilo treba razrešiti sporna vprašanja, so se vsi člani zbrali v osrednji dvorani cesarske palače, ki se je po svoji velikosti zdela večja od vseh ostalih. Na obeh straneh notranjosti so bili v urejenih vrstah razporejeni številni sedeži; povabljeni so vstopili in vsak je zasedel svoj določen sedež. 2. Ko je bil ves zbor tako urejeno nameščen, je nastala popolna tišina in vsi so pričakovali prihod cesarja. Najprej je vstopil eden, nato drugi in tretji izmed tistih, ki so spadali v njegovo ožjo spremstvo; za njimi so prihajali tudi drugi, toda ne, kot običajno, izmed vojakov ali telesnih stražarjev, ampak samo izmed prijateljev v veri. 3. Nato so vsi vstali na znak, ki je naznanjal cesarjev prihod, in končno je sam stopil v središče kakor nebeški Božji angel: oblečen je bil v oblačila, ki so se bleščala v žarkih svetlobe, odsevala žareči sijaj škrlatnega plašča ter bila okrašena z bleščečim leskom zlata in dragih kamnov. 4. Taka je bila njegova zunanost. Kar pa zadeva njegovo notranjost, je bilo očitno, da ga odlikujeta strah Božji in pobožnost. To je razodeval njegov pogled, uprt navzdol, rdečica na obrazu, miren korak in ves njegov izgled, postava, ki je presegala vse, ki so ga obkrožali <...> po lepoti obličja, po veličastnem dostojanstvu telesa in po krepkosti nepremagljive moči. Vse to, prežeto z blagostjo nravi in krotkostjo, ki pritiče cesarski milini, je razodevalo, da odličnost njegovega duha presega sleherno hvalo. 5. Ko je nato stopil do prve vrste sedežev in obstal v sredi, so mu prinesli nizek stol iz zlata, toda ni sedel, dokler mu škofje niso dali znamenja, naj sede. Enako so za cesarjem storili tudi vsi drugi.

11. Škof, ki je zasedal najvišje mesto na desni strani zbrane množice, je nato vstal ter podal odmerjen govor, pri čemer je nagovoril cesarja, vsemogočnemu Bogu pa izrekel zahvalno hvalnico zanj.

Nicejski koncil, *Veroizpoved in anatematizmi*

1. Verujemo v enega Boga Očeta vsemogočnega, stvarnika vsega vidnega in nevidnega.

2. In v enega Gospoda Jezusa Kristusa, Božjega Sina, ki je kot edinorojeni rojen iz Očeta, to je iz Očetove bitnosti, Bog od Boga,

luč od luči,
pravi Bog od pravega Boga,
rojen, ne narejen,
istobitnost z Očetom,

prek njega je nastalo vse, kar je v nebesih in na zemlji;
ki se je zaradi nas ljudi in zaradi našega odrešenja spustil, umêsil in učlovečil,
trpel in tretji dan vstal,
se vzdignil v nebesa
in bo prišel sodit žive in mrtve.

3. In v Svetega Duha.

4. Tiste pa, ki pravijo: »Bilo je nekoč, ko ga ni bilo«; ali: »Preden je bil rojen, ga ni bilo«; ali: »Nastal je iz ničesar«, ali da je Božji Sin iz neke druge hipostaze oziroma bitnosti; ali da je <ustvarjen>, spremenljiv in predrugačljiv – te katoliška in apostolska Cerkev izobčuje.